

บทที่ 4

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน

บ้านบุงจีเหล็ก

(1) ประวัติหมู่บ้าน

บ้านบุงจีเหล็กจัดตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2472 โดยมีประวัติว่านายหนู คำพิลา ได้อพยพมาจากอำเภอนาดาล(เดิมคือตำบลนาดาล) เพื่อหาแหล่งทำกินที่อุดมสมบูรณ์ ก็คือที่ตั้งของบ้านบุงจีเหล็กในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นแนวบุงที่ปรากฏอยู่ในลำน้ำโจง และมีแนวหินคล้ายกับเหล็ก จึงเรียกว่า บุงจีเหล็ก ปัจจุบันหมู่บ้านนี้คือ หมู่ที่ 4 บ้านบุงจีเหล็ก ตำบลนาเวง อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

(2) ประชากรและอาชีพ

บ้านบุงจีเหล็กมี 153 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา มี 18 หลังคาเรือนที่ทำอาชีพประมง และเกือบทุกครัวเรือนที่ทำการประมงเพื่อการยังชีพแต่ไม่ได้ทำตลอดทั้งปี

(3) ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโจง

เป็นประเพณีที่จัดขึ้นหลังวันออกพรรษา 1 วัน (วันออกพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11) ได้ยึดถือกันมาแต่โบราณ เพื่อระลึกถึงพระคุณของพระแม่คงคา และเพื่อบูชาพญานาค

(4) ความเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน

มีหมู่บ้านของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับบ้านบุงจีเหล็กคือ บ้านนาจีเหล็ก ตำบลเปือยทาง เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต โดยราษฎรฝั่งลาวจะเอาสินค้าเกษตรมาแลกเปลี่ยน ขายเป็น ข้าวโพด ถั่ว เห็ดปลวก เห็ดกระโงกขาว เห็ดกระโงกเหลือง เป็นต้น และราษฎรบ้านบุงจีเหล็กจะให้ข้าว ปลาไร่ เป็นสินค้าแลกเปลี่ยนหรือขาย

(5) ระบบนิเวศลำน้ำโจง

ในฤดูน้ำลดแม่น้ำโจงบริเวณหมู่บ้านบุงจีเหล็กจะเห็นระบบนิเวศต่างๆ ได้แก่ บุง ซึ่งบุงที่มีขนาดใหญ่เรียกว่าบุงจีเหล็ก หาด ดอน เวิน ผา แก่ง และร่องน้ำลึก

บ้านดอนจิว

(1) ประวัติหมู่บ้าน

บ้านดอนจิว อยู่ในตำบลนาดาล อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

(2) ประชากรและอาชีพ

บ้านคอนจิว มีจำนวนครัวเรือน 89 หลังคาเรือน ชาวบ้านมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก การทำประมงเป็นอาชีพเสริมประมาณ 10 หลังคาเรือน ในฤดูฝนมีการลากอวนในบริเวณบึงช่วงเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำโขงกำลังมีระดับที่สูงขึ้น และท่วมถึงบึงทำให้ปลาในแม่น้ำโขงเข้ามาในบริเวณบึง จึงมีการลากอวนเกิดขึ้น แต่ชาวบ้านจะไม่ลากอวนในช่วงหน้าแล้ง แต่จะใช้ตาข่ายจับแทน

(3) ความเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน

หมู่บ้านที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับหมู่บ้านคอนจิวคือบ้านนาโพธิ์ เมืองนครเพ็ง แขวงสาละวัน โดยชาวบ้านจากฝั่งลาวจะนำกบ เขียด ปลา เห็ด หน่อไม้ มาขายในฝั่งประเทศไทย และซื้อเครื่องบริโภคกลับไป

(4) ระบบนิเวศลำน้ำโขง

จากการสำรวจพบว่าลำน้ำโขงของบริเวณบ้านคอนจิวมีสภาพเป็นเกาะ สันดอน บึง เวิน หาด และร่องน้ำลึก ด้วย ลักษณะของระบบนิเวศย่อยที่หลากหลาย จึงเลือกหมู่บ้านนี้เป็นตัวแทนของอำเภอนาดาล

บ้านสองคอน

(1) ประวัติหมู่บ้าน

เมื่อปี พ.ศ.2440 อาญาเจ้าโพธิ์ 9 พร้อมญาติจำนวน 6 ครอบครัวจากเมืองเกษม ปัจจุบันคือตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ได้มาตั้งถิ่นฐาน ทำสวน หาปลาตามริมฝั่งโขง ซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านสองคอนในปัจจุบัน ต่อมา มีราษฎรจากอำเภอใกล้เคียงมาอาศัยเพิ่มขึ้น ทางราชการจึงตั้งเป็นหมู่บ้าน ชื่อ บ้านสองคอน หมู่ที่ 9 ตำบลม่วงใหญ่ อำเภอเขมราฐ เมื่อ พ.ศ.2444 และได้รับประกาศจัดตั้งเป็นตำบลสองคอนเมื่อ พ.ศ.2520

(2) ประชากรและอาชีพ

บ้านสองคอนมี 222 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 1,330 คน เป็นชาย 669 คน เป็นหญิง 661 คน ประกอบอาชีพหลักทำนา จำนวน 215 ครัวเรือน รับราชการ 4 ครัวเรือน และค้าขาย 3 ครัวเรือน สำหรับอาชีพเสริมโดยการทำการประมงมี 20 ครัวเรือน

(3) ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขงและการหาปลา

(ก) ประเพณีตักปลา

จัดขึ้นทุกปี เป็นเวลา 2 วัน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม โดยมีราษฎรทั้งจากบ้านสองคอนและจากที่อื่นๆหลายหมู่บ้านเข้าร่วมประเพณี กิจกรรมประกอบด้วย การช้อนปลา (โดยใช้เครื่องมือตักปลาที่เรียกว่า ช้อน) ประกวตักเปิด เป็นต้น โดยก่อนจะลงมือหาปลาจะมีพิธีเลี้ยงตาปูเพื่อบอกกล่าวและให้รักษาผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ให้เกิดอันตรายและให้ได้ปลามากๆ (หมาวน) สิ่งที่ได้จากประเพณีดังกล่าวได้แก่ (1) ปลา (2) ความสนุกสนาน (3) ได้รู้จักมักคุ้นกับผู้คนต่างถิ่น

(4)ชาวบ้านได้ขายสินค้าจำพวกพืชผัก เช่น มันแกว ถั่ว ข้าวโพด เป็นต้น (5) ได้
ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

(จ)ประเพณีไหลเรือไฟ

เป็นประเพณีที่จัดขึ้นหลังวันออกพรรษา 1 วัน (วันออกพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11)
ได้ยึดถือกันมาแต่โบราณ เพื่อระลึกถึงพระคุณของพระแม่คงคา และเพื่อบูชาพญานาค

(5) กฎเกณฑ์การหาปลาในหมู่บ้าน

มีการตั้งกฎเกณฑ์ในการหาปลาเพื่อให้ราษฎรในหมู่บ้านใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อการอนุรักษ์
และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปลาอย่างยั่งยืน ดังนี้ (1) ช่วงเวลาปริมาณน้ำลดซึ่งจะมีปลากชุม
นั้น ห้ามไม่ให้จับปลาขนาดเล็ก เครื่องมือที่ใช้คือช้อนจะต้องไม่ใช่ตาข่ายที่ถักเกินไป (2) ห้ามไม่ให้
ซื้อตลิ่งน้ำด้วยแซกระแสไฟฟ้า

(6) ความเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน

หมู่บ้านของสปป.ลาวที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับบ้านสองคอนคือบ้านปากพะเนียง เมืองเพ็ง แขวง
สาละวัน มีประมาณ 60 หลังคาเรือน ชาวบ้านจากฝั่งลาวจะนำกล้วย อ้อย หน่อไม้ และเห็ดป่า มา
ขายในฝั่งไทย และจะซื้อพริกและเกลือจากฝั่งไทย

(7) ระบบนิเวศลำน้ำโขง

ระบบนิเวศลำน้ำโขงบริเวณบ้านสองคอน จะประกอบด้วยบึงจำนวนมาก และคันหิน(แนว
หิน)จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมี ดอน หาด เวิน ผา แก่ง โบก และร่องน้ำลึก

บ้านท่าลั้ง

(1) ประวัติบ้านท่าลั้ง

ชาวท่าลั้งเดิมทีเป็นชนชาวลาว อาศัยอยู่ที่บ้านหนองเม็ก ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันคือหมู่บ้านลาดเสือ เมืองชนสมบูรณ แขวงจำปาสัก
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2452 ได้อพยพมา
อาศัยอยู่ที่บริเวณถ้ำทราย ดัดกับลำน้ำโขงทางทิศตะวันออกของบ้านตามุย ตำบลห้วยยาง อำเภอ
โขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี (ซึ่งปัจจุบันคือ บ้านตามุย ตำบลห้วยไผ่) ต่อมาน้ำท่วมถ้ำทราย
จึงพากันมาตั้งบ้านท่าลั้งในปัจจุบัน จากการบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่สมัยก่อน ชื่อท่าลั้งมาจาก คำ
ว่าทางลง ซึ่งบริเวณบ้านท่าลั้งจะเป็นทางที่คนใช้เป็นเส้นทางลงมาแม่น้ำโขงเพื่อไปหาปลา และ
เดินทางเรือ จึงใช้เรียกเป็นชื่อหมู่บ้านว่าบ้านท่าลั้ง ต่อมาเมื่อข้าหลวงได้มาตั้งหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้าน
ตามกฎหมาย ได้แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน และได้เปลี่ยนชื่อจากบ้านท่าลั้ง เป็นบ้านท่าลั้ง จนถึงปัจจุบัน

(2) ประชากรและอาชีพ

บ้านท่าลั้งมี 68 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง เป็นอาชีพหลัก เนื่องจากที่นามี
ไม่มาก ข้าวที่ผลิตได้จึงมีไม่เพียงพอ ชาวบ้านจึงใช้วิธีการแลกเปลี่ยนสินค้า โดยใช้ทรัพยากรที่มีใน

หมู่บ้าน เช่น ปลาสด ปลาแห้ง ปลาร้า ผักหวาน หน่อไม้ เพื่อใช้แลกเปลี่ยนข้าว เนื่องจากที่ทำกินไม่มากนักเอง ทำให้อาชีพหลักของชาวบ้านจึงเป็นอาชีพประมง และอาชีพเสริมเป็นการทำพวกเครื่องจักสานต่างๆ โดยมีเพียง 9 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำนาและสานกระติบข้าว

(3) ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขง

ประเพณีไหลเรือไฟเป็นประเพณีที่จัดขึ้นหลังวันออกพรรษา 1 วัน (วันออกพรรษาคือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11) ได้ยึดถือกันมาแต่โบราณ เพื่อระลึกถึงพระคุณของพระแม่คงคา และเพื่อบูชาพญานาค

(4) ความเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน

ฝั่งตรงข้ามกับบ้านท่าล้งมีหมู่บ้านของ สปป.ลาว คือ บ้านคอนกุ่ม เมืองชนะสมบุญ แขวงจำปาศักดิ์ โดยชาวบ้านคอนกุ่มจะนำผักหวาน หอย มาแลกเปลี่ยนเกลือ พริก ส่วนปลา(หาได้น้อยกว่าฝั่งประเทศไทย)จะนำมาขายให้ฝั่งไทย สำหรับประชาชนจากประเทศไทยจะข้ามไปเก็บหอยริมฝั่งโขงและเห็ดป่าจาก สปป.ลาว

(5) ระบบนิเวศ

ลักษณะของแม่น้ำโขงในฤดูน้ำล้นจะประกอบด้วยระบบนิเวศต่างๆ ได้แก่ บึง หาด คอน เวิน และร่องน้ำลึก

2. ระบบนิเวศแม่น้ำโขง

จากการสำรวจระบบนิเวศแม่น้ำโขงช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดอุบลราชธานีในฤดูน้ำล้น พบว่าประกอบด้วยระบบนิเวศย่อยหลายระบบ ซึ่งระบบนิเวศย่อยเหล่านี้เป็นแหล่งอาศัยหรือแหล่งวางไข่ต่อปลา ประโยชน์ทางด้านการเกษตรริมโขง ตลอดจนเป็นที่พักพิงของคนหาปลา และกักเก็บน้ำในฤดูแล้ง แบ่งประเภทระบบนิเวศย่อยในแม่น้ำโขงที่มีสภาพและลักษณะเฉพาะต่างกัน โดยมีชื่อเรียกดังนี้

1. บึง คือบริเวณที่เป็นน้ำนิ่ง มีขนาดใหญ่ ซึ่งอาจจะเป็นระบบปิดที่ไม่มีน้ำไหลเข้าออก หรืออาจเปิดด้านหนึ่ง บึงมักจะอยู่ติดหรือใกล้กับชายฝั่งโขง เป็นที่วางไข่ของปลาบางชนิดและเป็นที่อยู่อาศัยของปลา หอย กุ้ง เป็นแหล่งกินน้ำของวัว ควาย รอบๆบึงจะมีพืชพวกหญ้าและพรรณไม้ขนาดเล็ก (ภาพที่ 4.1)

2. หาด คือบริเวณชายฝั่งที่เป็นทราย น้ำตื้น เป็นที่ให้ปลาบางชนิดมาวางไข่ หาดอาจมีก้อนหินขนาดเล็กมากมาย ซึ่งก้อนหินเหล่านี้จะมีไถ ซึ่งเป็นสาหร่ายมาเกาะเกี่ยว (ภาพที่ 4. 2)

ภาพที่ 4.1 ระบบนิเวศบึง

ภาพที่ 4.2 ระบบนิเวศหาด

3. ดอน คือเกาะกลางน้ำ อาจเป็นเกาะดิน เรียกว่าดอนทราย หรือเกาะที่เป็นหิน หรือมีทั้งสองอย่าง บริเวณดอนจะมีพีชริมน้ำ เมื่อถึงฤดูน้ำหลากพีชเหล่านี้จะจมอยู่ใต้น้ำและเน่าเปื่อยเป็นอาหารของปลา และเป็นที่ยาวไข่และที่อาศัยของปลาอีกด้วย และเมื่อถึงฤดูแล้งดอนก็จะโผล่ขึ้นมา พืชก็จะเจริญเติบโตได้ใหม่ และจะอาจจะพบหลุม หรือ โบก ซึ่งมีลักษณะเป็นหลุมขนาดกว้าง 1-2 เมตร ซึ่งเป็นทางวางไข่ของปลา และหากเป็นดอนทรายก็ใช้เป็นแหล่งเพาะปลูกรเพื่อทำการเกษตรริมโขง (ภาพที่ 4.3)

4. คัน เป็นแนวหินที่ทอดยาวเป็นคันสูง มักจะทอดยาวในแนวตั้งฉากกับลำน้ำ โดยทอดยาวจากบริเวณชายฝั่งลงสู่ลำน้ำ คันเป็นแหล่งอาศัยของปลา (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.3 ระบบนิเวศดอน

ภาพที่ 4.4 ลักษณะของแนวคันหิน

5. เวน เป็นบริเวณที่มีน้ำไหลเอื่อยๆ บริเวณที่เป็นเวนจะเกิดอยู่ด้านหลังของโขดหินที่กระแสน้ำไหลผ่านนั่นเอง บริเวณนี้จะเป็นที่อาศัยของปลาบางชนิด และเป็นที่พักชั่วคราวของปลาอพยพทุกชนิด (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 ระบบนิเวศบริเวณที่เป็นเวน

6. ผา คือแก่งหินที่มีลักษณะเป็นแท่งหินตั้งอยู่ในแม่น้ำ อาจอยู่ใกล้ฝั่ง หรือหมายถึงดิ่งที่เป็นผาหินชัน และอาจมีถ้ำด้านล่างและมีร่องน้ำลึกไหลผ่าน เป็นที่อาศัยของปลาบางชนิด เช่น ปลาเค็ง เป็นต้น

7. แก่ง เป็นบริเวณที่น้ำไหลผ่านกลุ่มหิน ในฤดูน้ำลดจะเห็นแก่งโผล่พ้นน้ำ บริเวณซอกหินของแก่งจะมีตะกอนทรายที่น้ำพัดมาทับถมจึงมีพีชน้ำขึ้นหนาแน่น โดยเฉพาะไคร้ และเป็นที่อยู่ของปลาบางชนิด เช่น ปลาแค้

8. โบก เป็นหลุมอยู่บนบริเวณที่เป็น ลานหินทั่วไป เป็นที่วางไข่และที่อาศัยของปลาบางชนิด เช่น ปลาเก๋า (อีตุ้)

ประเภทของระบบนิเวศย่อยในแม่น้ำโขงที่กล่าวมาข้างต้นจะปรากฏอยู่ในหมู่บ้านที่ทำการศึกษาทั้ง 4 หมู่บ้าน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.1 โดยมีรายละเอียดของชื่อระบบนิเวศย่อยในแต่ละหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ 4.1 ประเภทของระบบนิเวศต่างๆในแม่น้ำโขงช่วงที่ไหลผ่านหมู่บ้านที่ทำการศึกษา

ชื่อหมู่บ้าน	ระบบนิเวศย่อย							
	บุง	หาด	ดอน	คัน	เวิน	แก่ง	ผา	โบก
ท่าลี่	+	+	+	-	+	+	+	+
สองคอน	+	+	+	+	+	+	+	+
ดอนจิว	+	+	+	-	+	-	-	-
บุงจีเหล็ก	+	+	+	-	+	-	-	-

หมายเหตุ + มี

- ไม่มี

(1) บ้านท่าลี่ มีระบบนิเวศย่อยที่เป็นบุง หาด ดอน เวิน ผา และแก่ง

(2) บ้านสองคอน มีระบบนิเวศย่อยที่เป็นบุง หาด ดอน คัน เวิน ผา แก่ง และโบก โดยมีชื่อของระบบนิเวศย่อยดังนี้

บุง ประกอบด้วย บุงเป้งน้อย บุงเป้งใหญ่ บุงซอน บุงน้ำใส บุงอิทุย บุงลิ้ม บุงหัวคน บุงสี่ดอน ประกอบด้วยดอนเป้ง ดอนแก้ว

คันประกอบด้วย คันหินเงินครก คันหินแก่งใหญ่ คันปากถ้ำใหญ่ คันลงแหว่ คันนกเอี้ยง คันภูล้อมข้าว คันถ้ำฝ้าย

เวิน ประกอบด้วย เวินครก เวินซ่าง เวินสวย เวินถ้ำไล่

- (3)บ้านดอนจัว มีระบบนิเวศย่อยที่เป็นบึง หาด คอน เวิน
บึง ประกอบด้วยบึงนางลาว บึงจัว บึงบ้าน
หาด ประกอบด้วยหาดถ้ำศาลา วัด หาดบักโม
คอน ประกอบด้วยดอนจัว ซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่
- (4)บ้านบุงจี้เหล็ก มีระบบนิเวศย่อยที่เป็นบึง หาด คอน เวิน
บึง ประกอบด้วย บึงลาดพาข้าว บึงจี้เหล็ก บึงอีคอน บึงฆ้อง บึงหอย
หาด ประกอบด้วย หาดบักโม หาดสามเหลี่ยม
คอน ประกอบด้วย คอนทราย คอนจอม คอนหัวจัว คอนดินจี้เหล็ก คอนบักโม
เวิน ประกอบด้วย เวินจี้เหล็ก เวินถ้ำโล เวินอีคอน

3.คุณภาพน้ำแม่น้ำโขง

จากการวัดคุณภาพน้ำพื้นฐานของแม่น้ำโขงที่ไหลผ่านหมู่บ้านที่ทำการศึกษ โดยวัดความ โปร่งใส (เซนติเมตร) อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส) ความเป็นกรด-เบส และออกซิเจนละลายในน้ำ (มิลลิกรัมต่อลิตร) ในระหว่างเดือนเมษายน- กันยายน 2551 ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำแสดงไว้ใน ตารางที่ 4. 2

ตารางที่ 4.2 คุณภาพน้ำพื้นฐานของแม่น้ำโขงช่วงที่ไหลผ่านหมู่บ้านที่ทำการศึกษา

ชื่อหมู่บ้าน	ความเป็นกรด-เบส	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	ความโปร่งใส (เซนติเมตร)	ออกซิเจนละลาย (มิลลิกรัมต่อลิตร)
บ้านท่าลั้ง	6.80	27.20	28.80	6.70
บ้านสองคอน	6.71	27.80	26.80	6.60
บ้านดินจัว	6.80	27.30	25.40	6.47
บ้านบุงจี้เหล็ก	6.84	27.50	26.60	6.46

4. ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ปลา

จากการสำรวจความหลากหลายของชนิดพันธุ์ปลาในแม่น้ำโขงที่ไหลผ่านหมู่บ้านที่ทำการศึกษา ระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2551 พบปลาชนิดต่างๆดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.3 โดยพบปลา บริเวณบ้านท่าลั้ง 26 ชนิด บ้านสองคอนพบปลา 28 ชนิด บ้านดอนจัวพบปลา 28 ชนิด และบ้าน บุงจี้เหล็กพบปลา 27 ชนิด รวมปลาที่สำรวจพบทั้งหมดจำนวน 68 ชนิด ใน 19 วงศ์ (ดูตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.3 รายชื่อปลาที่สำรวจพบระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน ในหมู่บ้านที่ศึกษา

บ.ท่าลี่	บ.สองคอน	บ.ดอนจัว	บ.บุ่งชีเหล็ก
1. อีตู่/อีกก่า/เพี้ย	1. ขบ	1. หม่อง	1. ลิ่นหมา /ป่าน
2. เผาะ	2. ปาก/ปากหนด	2. เชื่อม	2. แแป/แปปลาละวิน
3. เกด/น้ำเงิน	3. หนู/สวายหนู	3. แกง	3. ไน
4. กคก่า	4. บักบาน	4. กวง	4. หลด
5. ดั้งแดง/เจ็ก/ตุน	5. สะกาง	5. แขยง	5. จอก(โจก)
6. เสือตอลายเล็ก	6. ยอน	6. นางแดง	6. นางแดง
7. เปียน/ปาเกเปียน	7. โจก	7. ยอนท้องคม	7. กะทง/โทง
8. กะทง/โทง	8. หลาด	8. เปียน	8. บักเป้าดำ
9. จาด	9. ยอนทอง	9. สะกาง	9. เลียนไฟ
10. แช่วไถ้/หมูขาว	10. เปียน	10. หมูข้างลาย	10. คาบของ
11. สร้อยหลอด / สร้อย	11. เสือตอลายเล็ก	11. เสือตอลายเล็ก	11. ชิวอ้าว
12. แกง	12. คิงบาง/ปึกไถ้	12. กคขาว	12. สะนาก/นางอ้าว
13. เลียนไฟ	13. กะแตบ/แปป	13. คิงบาง/ปึกไถ้	13. ยอนท้องคม
14. หมากม่วง	14. จาด	14. กะทง/โทง	14. ยอนขาว/ยอนโล้
15. สูด	15. ชิวอ้าว	15. บักบาน	15. เปียน
16. คุยราม	16. ไน	16. กะแตบ/แปป	16. ปากหนด/จาด
17. หม่อง	17. น้ำเงิน/เกด	17. บักเป้าทอง	17. เอินแดง/ขี้สก
18. หมากผาง	18. สะนาก	18. ยาง	18. บู้หีน
19. บักเป้าทอง	19. เอินแดง/ขี้สก	19. ป่าน	19. เพี้ย/อีตู่/อีกก่า
20. บักเป้ามูม	20. ตองกราย	20. ปาก/ตะเพียนขาว	20. กคก่า
21. แก้ว / ชิวแก้ว	21. คุกมูน	21. คุกมูน	21. สะกาง
22. อีไท	22. กคก่า	22. สะกาง	22. สร้อย/สร้อยหลอด
23. แช่วไถ้/ หมูข้างลาย	23. อีตู่/อีกก่า	23. อีตู่/อีกก่า	23. ปลาตะเพียน- ทราย/ขาวนา
24. ปาก/ ปากหนด	24. ค้าวขาว	24. ปาก/ปากหนด	24. กคเหลือง
25. ขี้สก	25. ตุน/ดั่งแดง/เจ็ก	25. ตุน/ดั่งแดง/เจ็ก	25. คุยราม
26. คุกมูน	26. เลิง	26. กคก่า	26. อีไท
	27. คุน/ค้าวดำ	27. ยอนขาว	
	28. กคขาว	28. จอก/โจก	

สำหรับชื่อปลา ชื่อวงศ์ และความสำคัญทางเศรษฐกิจ ของปลาที่สำรวจพบทั้งหมดในแม่น้ำ
โขงบริเวณหมู่บ้านที่ศึกษาระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2551 แสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 รายชื่อปลา ชื่อวงศ์และความสำคัญทางเศรษฐกิจของปลาที่สำรวจพบระหว่าง
เดือนเมษายน-กันยายน 2551

ลำดับที่	วงศ์/ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	ชื่อท้องถิ่น	ปลาเศรษฐกิจ
	Notopteridae			
1	<i>Chitala ornata</i>	กราย	ตองกราย	+
	Clupeidae			
2	<i>Clupeichthys aesarnensis</i>	ชีวกแก้ว แก้ว		-
3	<i>Tenualosa thibaudeaui</i>	หมากผาง		-
	Cyprinidae			
4	<i>Salmostoma sardinella</i>	แปปสาละวิน	กะแตบ แปป	-
5	<i>Oxygaster anomalura</i>	แปป	กะแตบ	-
6	<i>Luciosoma bleekeri</i>	อ้าว นางอ้าว ชิวอ้าว		
7	<i>Probabus jullieni</i>	ขี้สก เอินตาแดง		
8	<i>Cyclocheilichthys enoplos</i>	ตะ โกก	โจก	+
9	<i>Cosmochilus harmandi</i>	ตะกาก	บักบาน	-
10	<i>Puntius brevis</i>	ตะเพียนทราย	ขาวนา	-
11	<i>Barbonymus altus</i>	ตะเพียนทอง	เลียนไฟ	-
12	<i>Badodes gonionotus</i>	ตะเพียนขาว	ปาก	+
13	<i>Putioplites proctozysron</i>	กระมัง	สะกาง	-
14	<i>Hypsibarbus vernayi</i>	ปากหนวด	ปาก	
15	<i>Scaphognathops stejneri</i>	ปากเปียน	เปียน	+
16	<i>Sikukia gudgeri</i>	หมากมั่ง หมากมาง		-
17	<i>Hemcorhynchus lobatusi</i>	สร้อยหลอด สร้อย		-
18	<i>Ostiochilus hasseltii</i>	สร้อยนกเขา	อีไท	+
19	<i>Labiobabus siamensis</i>	สร้อยลูกกล้วย	คุยราม	-
20	<i>Hampala dispar</i>	กระสูบจุด	สูด	+
21	<i>Morulius chrysophykadian</i>	กาคำ	อีตู อีกำ เพี้ย	+
22	<i>Cirrhinus microleptis</i>	นวลจันทร์	พอน	+

23	<i>Cirrhinus molitorella</i>	แกง	พอนดำ	+
ลำดับที่	วงศ์/ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	ชื่อท้องถิ่น	ปลาเศรษฐกิจ
25	<i>Hypsibarbus malcolmi</i>	จาด	ปากหนด	-
26	<i>Mekongina erythrospila</i>	สะอี หัวี่สะอี		+
27	<i>Cyprinus carpio</i>	ไน		+
28	<i>Raiamas guttatus</i>	นางอ้าว	สะนาก	+
	Cobitidae			
29	<i>Syncrossus helodes</i>	หมูข้างลาย	แจ้วไก่	+
30	<i>Yasuhikotakia modesta</i>	หมูขาว หมูมัน	แจ้วไก่	+
	Bagriichthidae			
31	<i>Bagrichthys majusculus</i>	คูกมุนครีบสูง	เกสูง	+
32	<i>Bagrichthys obscurus</i>	คูกมุน		+
	Bagridae			
33	<i>Mystus sp.</i>	แยง	กะแยง	+
34	<i>Hemibagrus filamentus</i>	กตเหลือง กั้ง		+
35	<i>Hemibagrus nemurus</i>	กตขาว		+
36	<i>Hemibagrus wickii</i>	กตดำ	กตก้า	+
37	<i>Hemibagrus wickioides</i>	กตแก้ว	เค็ง	+
	Siluridae			
	<i>Hemisilurus</i>			
38	<i>mekongensis</i>	ดั่งแดง แจ็ก	ตุน	+
39	<i>Belodontichthys truncatus</i>	คางเบื่อน	ขบ	+
40	<i>Ompok krattensis</i>	สยมพร	เชื่อม	+
41	<i>Wallago attu</i>	ค้าวขาว ค้าว		+
42	<i>Wallago micropogon</i>	ค้าวดำ กุน		+
43	<i>Micronema apogon</i>	น้ำเงิน นาง	เกด	+
44	<i>Micronema bleekeri</i>	แดง นางแดง		+
45	<i>Micronema micronema</i>	นาง สะงั่ว		+
46	<i>Kryptopterus cheveyi</i>	ปีกไก่	กิงบาง	-

ลำดับที่	วงศ์/ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	ชื่อท้องถิ่น	ปลาเศรษฐกิจ
	Pangasiidae			
47	<i>Helicophagus leptorhynchus</i>	สวายหนู ขอนหอย	หน้าหนู	+
48	<i>Pangasianodon hypophthalmus</i>	สวาย	ชวย	+
49	<i>Pangasius bocourti</i>	ยาง		+
50	<i>Pangasius conchophilus</i>	เผาะ		+
51	<i>Pangasius larnaudi</i>	เทโท	ปิ้ง	+
52	<i>Pangasius sanitwongsei</i>	เทพา	เลิม	+
	Schilbeidae			
53	<i>Chupisoma sinensis</i>	ซอนทอง		+
54	<i>Pteropangasius pleurotaenia</i>	ลั้งกะวาดท้องคม ขอนท้องคม		+
55	<i>Laides longibarbis</i>	ลั้งกะวาดขาว ขอนโล่	ซอนขาว	+
	Sisoridae			
56	<i>Bagarius yarrellii</i>	แค้ควาย	แจ้	+
	Belonidae			
57	<i>Xenentodon cancila</i>	กะทุงเหว สบรง	โทง กะโทง	-
	Ambassidae			
58	<i>Prambassis siamensis</i>	แป้นแก้ว	คาบของ	-
	Datnionidae			
59	<i>Datnioides undecimradiatus</i>	เสื่อตอลายเล็ก ลาด		-
	Gobiidae			
60	<i>Papuligobius ocellatus</i>	บู่หางดอก บู่หิน		+
	Mastacembelidae			
61	<i>Macrognathus siamensis</i>	หลด หลดนา		+
62	<i>Mastacembelus favus</i>	กะทิงลาย	หลด	+
	Soleidae			
63	<i>Euryglossa harmandi</i>	ใบไม้ ป่าน	ลั้งหมา	-

ลำดับที่	วงศ์/ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	ชื่อท้องถิ่น	ปลาเศรษฐกิจ
ลำดับที่	วงศ์/ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	ชื่อท้องถิ่น	ปลาเศรษฐกิจ
	Tetraodontidae			
64	<i>Auriglobus nefastus</i>	ปักเป้าทอง		-
65	<i>Monotrete fangi</i>	ปักเป้าดำ		-
66	<i>Monotrete cochinchinensis</i>	ปักเป้าหน้ายาว		-
	Toxotidae			
67	<i>Toxotes microlepis</i>	เสือพ่นน้ำเกล็ดถี่	หม่อง	-
	Sciaenidae			
68	<i>Boesemania microlepis</i>	ม้า	กวาง	-

5. พันธุ์ปลาที่ถูกคุกคาม

ชนิดพันธุ์ปลาที่สำรวจพบระหว่างเดือนเมษายน- กันยายน พ.ศ. 2551 จากทั้งหมด 68 ชนิด พันธุ์ พบว่ามีบางชนิดพันธุ์ที่ถูกขึ้นบัญชีเป็นชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามตามฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามในประเทศไทย (Red Data of Thailand) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามได้ดังนี้

1. ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Endangered : EN)

Family Clupeidae

หมากผาง (*Tenualosa thibaudeaui*)

Family Dasyatidae

เสือดอลายเล็ก (*Datnioides undecimradiatus*)

Family Pangasiidae

เทพา (*Pangasius sanitwongsei*)

2. มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

Family Cyprinidae

นวลจันทร์ (*Cirrhinus microlepis*)

สะอี (*Mekongina erythrospila*)

ยี่สก (*Probabus jullieni*)

Family Siluridae

ถ้ำดำ (*Wallago micropogon*)

3. ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened)

Family Pangasiidae

สวาย (*Pangasianodon hypophthalmus*)

เทโพ (*Pangasius larnaudi*)

6.ปลาเศรษฐกิจและการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจ

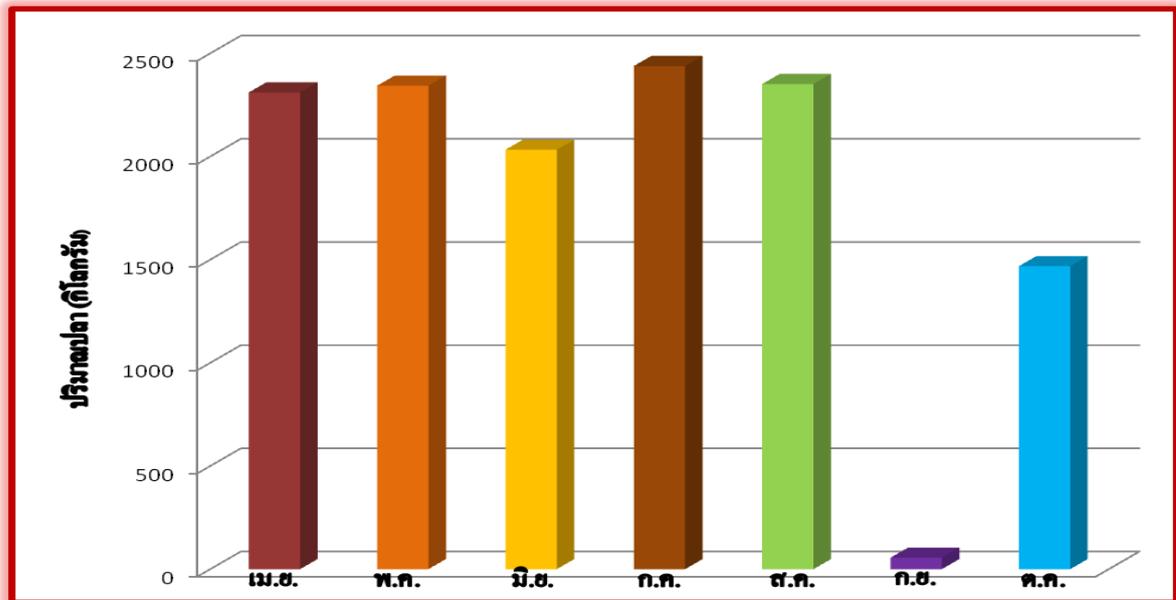
งานวิจัยนี้ได้สำรวจมูลค่าทางเศรษฐกิจของปลาที่ชาวบ้านจับได้ในระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2551 โดยได้สำรวจเฉพาะในหมู่บ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม และหมู่บ้านสองคอน ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีตลาดรับซื้อปลา สำหรับข้อมูลรายชื่อ ปริมาณ และมูลค่าของปลาบ้านท่าล้งแสดงไว้ในตารางที่ 4.5 และกราฟแสดงปริมาณปลา และกราฟแสดงมูลค่าของปลา แสดงไว้ในภาพที่ 4.6 และภาพที่ 4.7 ตามลำดับ

ข้อมูลรายชื่อ ปริมาณ และมูลค่าของปลาบ้านสองคอน แสดงไว้ในตารางที่ 4.6 และกราฟแสดงปริมาณปลา และกราฟแสดงมูลค่าของปลา แสดงไว้ในภาพที่ 4.8 และภาพที่ 4.9 ตามลำดับ

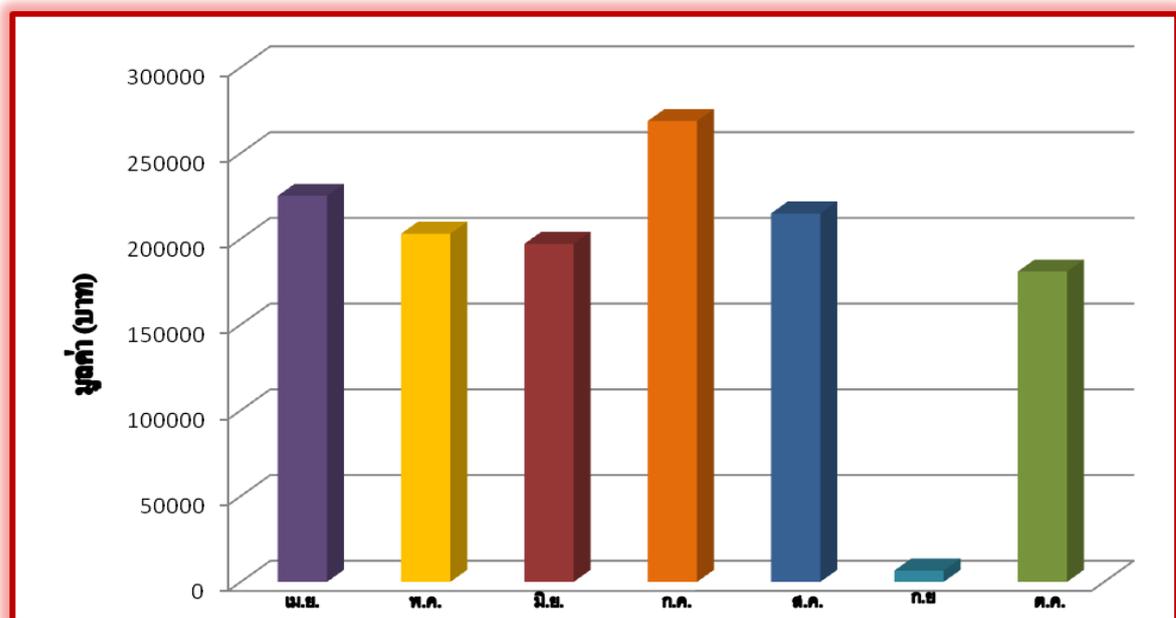
ตารางที่ 4.5 รายชื่อ ปริมาณ ราคาเฉลี่ยและมูลค่าของปลาบ้านท่าล้ง

ชนิดพันธุ์ปลา	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท/กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
ปลานางแดง	1140.5	157.83	180006
ปลากดเหลือง	1314.6	107.67	141547.5
ปลาขบ	922.7	141.46	130523
ปลาเจ๊ก/ ดั่งแดง / ตูน	834.10	146.06	121832
ปลากดก่ำ	1228.2	66.01	81079.4
ปลาแซ่	916.8	84.24	77228
ปลาเกด/น้ำเงิน	524	130.88	68580
ปลาเค็ง	589.4	115.17	67880
ปลาดุกมูน	751.4	87.66	65870
ปลาอีตุ้/อีก่ำ	975.7	71..96	70,209
ปลาตองกราย	594.8	79.03	47007
ปลาบักบาน	560.7	83.47	46799
ปลาโจก	473	90.01	42574.5
ปลายอน	712.1	56.28	40077
ปลาปาก	430	64.50	130523
ปลาเผา	348.9	73.49	25641
ปลาแยง	122.4	88.63	10848
ปลาไน	190.1	55.34	10521
ปลาสะจิว	54.3	177.29	9627

ชนิดพันธุ์ปลา	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท/กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
ปลาหนู	74.6	96.66	7211
ปลาหมอ	58.4	102.77	6002
ปลาค้าว	62	91.61	5680
ปลาคูณ	34.8	128.28	4464
ปลาดี	11.4	190.00	2166
ปลาปิ้ง	14.2	97.96	1391
ปลาพอน	19.7	67.51	1330
ปลาจีน	18.5	42.38	784
ปลาเอิน	8	80.50	644
ปลากะแยง	5.3	73.96	392
ปลาลาด	3.7	88.11	326
ปลาน้ำเงิน	1.6	120.00	192
ปลาสะอี่	1.2	65.00	78
รวม	11,532.10	-	111,549.90

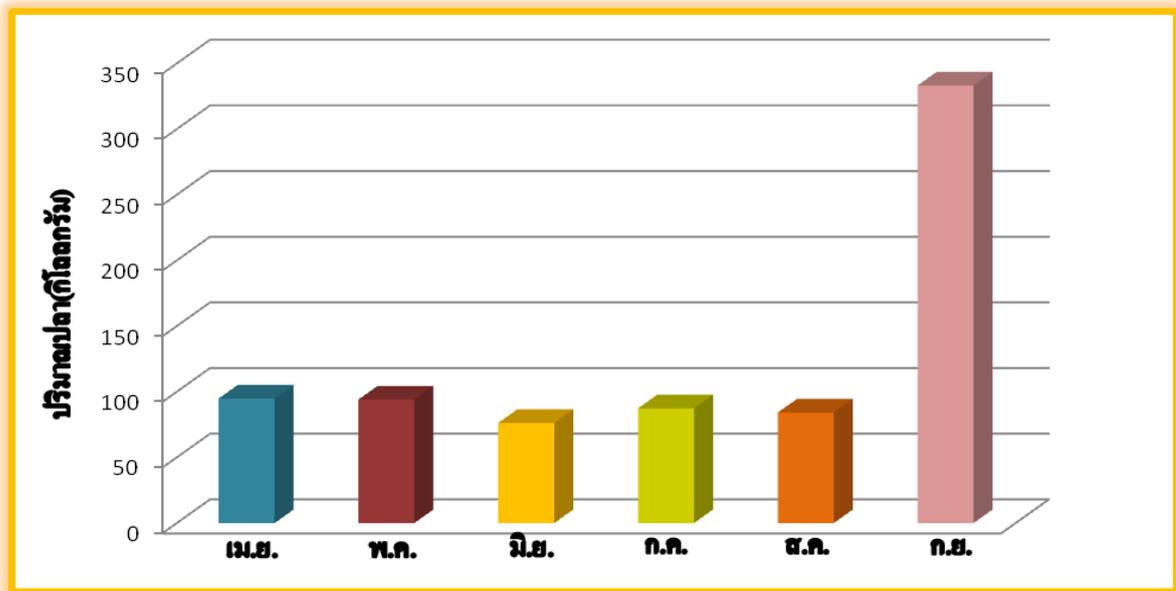
ภาพที่ 4.6 กราฟแสดงปริมาณปลา(กิโลกรัม)บ้านทำลิ่งในแต่ละรายเดือน

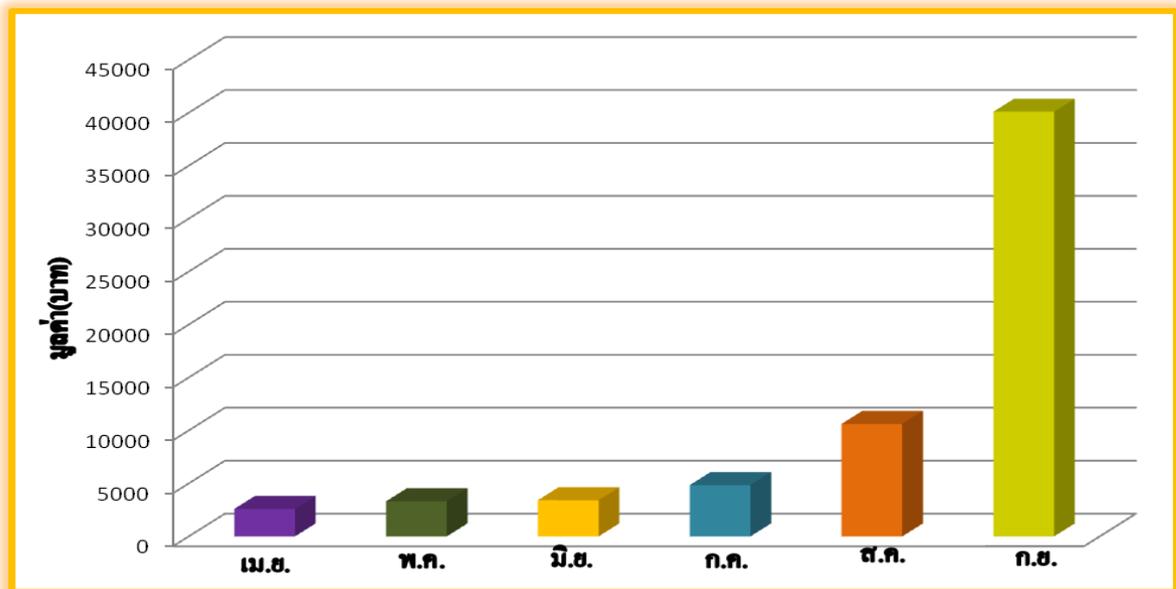
ภาพที่ 4.7 กราฟแสดงมูลค่าของปลา(บาท)บ้านทำลิ่งในแต่ละรายเดือน

ตารางที่ 4.6 รายชื่อ ปริมาณ ราคาเฉลี่ยและมูลค่าของปลาบ้านสองคอน

ชนิดพันธุ์ปลา	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท/กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
ปลานางแดง	144.3	160.91	23219
ปลากดก่ำ	111.4	84.06	9364
ปลาเค็ง	44.8	158.08	7082
ปลานางเงิน	58.4	86.03	5024
ปลาอีเก๋า	77.4	41.65	3224
ปลาสะจิว	39.3	74.61	2932
ปลาเผา	34.6	76.04	2631
ปลาขบ	53.2	45.11	2400
ปลาดุกมูน	46.7	49.59	2316
ปลาตุน/ดั่งแกง	14.3	110.07	1574
ปลาค้าว	23.1	48.70	1125
ปลาโจก	41.1	24.57	1010
ปลากดเหลือง	9.6	65.63	630
ปลายอน	22	21.82	480
ปลาตองกราย	8.4	53.57	450
ปลาปาก	5.2	67.31	350
ปลาเอิน	7.3	34.25	250
ปลาหมู	1.6	125.00	200
ปลาตองกราย	18.5	10.27	190
ปลาหนู	0.8	162.50	130
ปลาไน	6	20.00	120
ปลาพอน	2.4	50.00	120
ปลา漾	4.8	16.67	80
รวม	775.20	-	64,901

ภาพที่ 4.8 กราฟแสดงปริมาณปลา(กิโลกรัม)บ้านสองคอนในแต่ละรายเดือน

ภาพที่ 4.9 กราฟแสดงมูลค่าของปลา(บาท)บ้านสองคอนในแต่ละรายเดือน

7. วิถีชีวิตชุมชนกับการหาปลาและการเกษตรริมโขง

7.1 วิถีชีวิตชุมชนกับการหาปลา

การประกอบอาชีพของชุมชนในหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บริเวณฝั่งแม่น้ำโขงนั้นพบว่ามีประกอบอาชีพทำนา การหาปลา ประกอบอาชีพทั้งสองอย่างและอื่นๆ ซึ่งจำนวนครัวเรือนและการประกอบอาชีพของชุมชนในหมู่บ้านที่ทำการศึกษานี้ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนครัวเรือนและการประกอบอาชีพของชุมชนในหมู่บ้านที่ทำการสำรวจ

ประเด็นศึกษา	บ.ท่าลี่	บ.สองคอน	บ.คอนจิว	บ.บุงจี้เหล็ก
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	68	222	89	153
จำนวนครัวเรือนประกอบอาชีพทำนา	9*	215+7**	89	153
จำนวนครัวเรือนออกหาปลาประจำหรือเป็นอาชีพ	59 (86.76 %)	20 (9.00 %)	10 (11.24 %)	18 (11.76 %)

* ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่และเครื่องจักสาน

** ประกอบอาชีพค้าขาย 5 ครัวเรือน รับราชการ 2 ครัวเรือน

เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชนท่าลี่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงทางด้านทิศตะวันออก และทางทิศตะวันตกติดกับเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ดังนั้นการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของชุมชนคือการหาปลาเป็นหลัก จากตารางที่ 4.7 จะพบว่ามีจำนวนครัวเรือนประกอบอาชีพหาปลาถึง 86.76 % และมีเพียง 9 ครัวเรือนเท่านั้นที่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่และเครื่องจักสาน

สำหรับบ้านสองคอนมีครัวเรือนที่หาปลาประจำจำนวน 20 ครอบครัวยกจากทั้งหมด 222 ครัวเรือนหรือคิดเป็น 9 % บ้านคอนจิวและบ้านบุงจี้เหล็กมีครัวเรือนหาปลาประจำคิดเป็น 11.14 % และ 11.76 % ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามครัวเรือนที่ประกอบอาชีพหลักในการทำนานั้นส่วนใหญ่แล้วก็ยังหาปลาจากแม่น้ำโขงเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือนแต่ไม่ได้ออกหาปลาเป็นประจำตลอดปี ส่วนครัวเรือนที่ออกหาปลาประจำเป็นอาชีพจะนำปลามาทั้งเพื่อการบริโภคและเพื่อขายเป็นรายได้ในแต่ละวัน

สำหรับเครื่องมือหาปลาของชาวบ้านในหมู่บ้านที่ทำการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย ตาข่าย (มอง) ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการจับปลา เบ็ดควาย แห ลอบ ตุ่ม ขอ (อีสานเรียกสะคู้ง) สำหรับอวน มีเฉพาะที่บ้านบุงจี้เหล็กและบ้านคอนจิว ซึ่งจะใช้อวนลากจับปลาในช่วงฤดูน้ำลด และที่บ้านบุงจี้เหล็กจะมีของขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่กลางแม่น้ำโขงอีก 1 แห่ง

สถานภาพของทรัพยากรปลาและการอนุรักษ์ทรัพยากรปลา

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ทำการศึกษพบว่าทรัพยากรปลามีจำนวนลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีสถานภาพของทรัพยากรและการอนุรักษ์ปลาดังต่อไปนี้

1) บ้านท่าล้ง ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพหาปลาบอกเล่าว่าจับปลาได้น้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต แต่อย่างไรก็ตามการหาปลาขายยังเป็นอาชีพหลักของคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านแห่งนี้ โดยมีตลาดรับซื้อปลาจากพ่อค้าในหมู่บ้านเพื่อที่จะขายต่อพ่อค้าคนกลางรายใหญ่ต่อไป ปลาที่หาได้และมูลค่าการซื้อขายปลาของบ้านท่าล้งได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อที่ 6 สำหรับการอนุรักษ์ปลานั้น ชาวบ้านไม่ได้สร้างกฎเกณฑ์ใดๆเพื่อการอนุรักษ์ปลา

2) บ้านสองคอน จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่หาปลาได้บอกเล่าถึงสถานภาพของทรัพยากรปลาแม่น้ำโขงในปัจจุบันว่ามีจำนวนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต และจำนวนผู้หาปลาก็ลดลงเหลือเฉพาะผู้สูงอายุ (อายุ 40 ปีขึ้นไป) และประกอบเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น โดยอาชีพหลักคือการทำนา ส่วนการหาปลาเป็นเพียงอาชีพเสริมในบางเวลา กล่าวคือหาปลาเพื่อการบริโภคเป็นหลักแต่หากจับปลาได้มากก็จะนำไปขาย แต่ก็ยังมีบางครัวเรือนที่ออกหาปลาเป็นประจำตลอดทั้งปีเช่นเดียวกัน

การอนุรักษ์ทรัพยากรปลา บ้านสองคอนมีการตั้งกฎเกณฑ์ในการหาปลาเพื่อให้ราษฎรในหมู่บ้านใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปลาอย่างยั่งยืน ดังนี้ (1) ช่วงเวลาปริมาณน้ำลดซึ่งจะมีปลากชุกนั้น ห้ามไม่ให้จับปลาขนาดเล็ก เครื่องมือที่ใช้คือช้อนจะต้องไม่ใช่ตาข่ายที่ถี่เกินไป (2) ห้ามไม่ให้ซื้อสัตว์น้ำด้วยแซกระแสไฟฟ้า

3) บ้านดอนจัว จากคำบอกเล่าของชาวบ้านซึ่งกล่าวถึงทรัพยากรปลาแม่น้ำโขงช่วงที่ไหลผ่านบ้านดอนจัวพบว่าปลามีจำนวนลดลง การพึ่งพาทรัพยากรปลาเพื่อประกอบเป็นอาชีพก็ลดลงจากอดีต ปัจจุบันนี้การหาปลามีวัตถุประสงค์เพื่อการยังชีพมากกว่าเพื่อนำมาขาย

4) บ้านบุงจี้เหล็ก จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่ทำการประมงหาปลา ได้บอกกล่าวถึงสถานภาพของปลาในลำน้ำโขงว่าในช่วงประมาณปี พ.ศ.2520 ปลายังมีจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันพบว่ามียังมีจำนวนลดน้อยลง โดยมีความเชื่อว่าปลานั้นอพยพมาจากทางใต้ (มาจากสปป.ลาว ผ่านอำเภอโง้งเจียมขึ้นมา) และถูกดักจับจากชาวประมงในพื้นที่ก่อนที่จะมาถึงหมู่บ้านแห่งนี้ ปัจจุบันการหาปลานั้นไปที่หาเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น

7.2 วิธีชีวิตชุมชนกับการเกษตรริมโขง

การเกษตรริมโขง คือการปลูกพืชผักบนที่ดินริมแม่น้ำโขงหรือดอนทรายกลางแม่น้ำโขงในฤดูน้ำลด ซึ่งในฤดูน้ำหลากที่ดินเหล่านี้จะจมอยู่ใต้น้ำและไหลพื้นน้ำเมื่อถึงฤดูน้ำลดในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนพฤษภาคม ผืนดินริมโขงจึงเหมาะแก่การเพาะปลูกเนื่องจากช่วงที่จมอยู่ใต้น้ำตะกอนแร่ธาตุต่างๆ ได้ถูกพัดพามาทับถมบริเวณดังกล่าว จึงพบชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขง

ทำการเกษตรริมโขงโดยการเพาะปลูกพืชผักในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีพฤษภาคมของทุกๆ ปี

พืชที่ปลูก การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว พืชผักที่นำมาเพาะปลูกได้แก่ ข้าวโพด มันแกว ผือก พักทอง ถั่วลิสง ถั่วแดงฝักบุงจีน แตงกวา กระเทียม หอมแดง ผักกาด ผักชี ฯ โดยจำนวนครัวเรือนที่ทำเกษตรริมโขงและชนิดของพืชผักที่เพาะปลูกในหมู่บ้านที่ทำการศึกษาระบุไว้ในตารางที่ 4. 8

ตารางที่ 4.8 จำนวนครัวเรือน(%) ที่ทำเกษตรริมโขงและชนิดของพืชผักที่เพาะปลูก

ข้อมูลที่สำรวจ	บ.ท่าลี่	บ.สองคอน	บ.ดอนจัว	บ.บุงจีเหล็ก
จำนวนครัวเรือนที่ปลูกพืชผัก (%)	10 %	20 %	80 %	70 %
ชนิดของพืชที่ปลูก	มันแกว ข้าวโพด ถั่วลิสง	มันแกว ผือก ข้าวโพด ถั่วลิสง พักทอง ฝักบุง	มันแกว ข้าวโพด ถั่วแดง แตงกวา กระเทียม หอมแดง ผักกาด ผักชี	มันแกว ข้าวโพด ถั่วแดง ถั่วลิสง กระเทียม หอมแดง ผักกาด ผักชี

เศรษฐกิจเกษตรริมโขง

พืชผักที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งจะนำมาใช้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนแต่ผลผลิตส่วนใหญ่จะนำไปขายเป็นรายได้เสริมจากการทำนาหรือการทำประมง โดยจะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหมู่บ้าน สำหรับราคาการซื้อขายของพืชผักบางชนิดแสดงไว้ในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ราคาซื้อขายพืชผักบางชนิดของหมู่บ้านที่ทำการสำรวจ

ชนิดของพืชผัก	ราคาซื้อขายเฉลี่ย(บาท)
เผือก	กิโลกรัมละ 60
มันแกว	กิโลกรัมละ 10
กระเทียม	กิโลกรัมละ 50
หอมแดง	กิโลกรัมละ 20
ถั่วลิสง	กิโลกรัมละ 40
ถั่วแดง	กิโลกรัมละ 40
แตง(แตงลาย)	กิโลกรัมละ 10
ข้าวโพด	100 ฟัก ต่อราคา 100-130 บาท

การครอบครองที่ดินริมโขงและดอนทราย

1) พื้นที่ริมโขง ที่ดินริมโขงได้มากจากการบุกเบิกแผ้วถางก่อนหน้านี้นี้ที่ยังไม่มีใครมาจับจอง เมื่อครอบครองที่ดินแล้วก็สืบทอดเรื่อยมาและสืบทอดต่อไปยังรุ่นลูกหลานต่อไป ทั้งนี้ที่ดินริมโขงไม่มีเอกสารสิทธิ์ แต่สามารถซื้อขายสิทธิ์ครอบครองกันได้ โดยทั่วไปแต่ละครอบครัวจะมีที่ดินริมโขงขนาดประมาณ 1 - 2 งาน จนถึง 1 - 3 ไร่

2) พื้นที่ดอนทรายกลางแม่น้ำโขง เมื่อฤดูกาลน้ำลดดอนทรายจะโผล่พื้นน้ำและสามารถทำการเพาะปลูกได้ โดยชาวบ้านจะมาจับจองและแบ่งที่ดิน โดยมีแนวเขตที่ชัดเจน ที่ดินบนดอนทรายไม่มีเอกสารสิทธิ์เช่นเดียวกับที่ดินริมโขงแต่สามารถสืบทอดกันได้เช่นเดียวกัน

8.ความหลากหลายของพรรณพืชที่เป็นอาหารและสมุนไพร

จากการสำรวจพรรณพืชที่ใช้เป็นอาหารและที่ใช้เป็นสมุนไพรในป่าบ้านท่าลี่ ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านริมโขงเนื่องจากบ้านท่าลี่ติดกับป่าอุทยานแห่งชาติผาแต้มทางด้านทิศตะวันตก สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรัง(dry dipterocarp forest) (ภาพที่ 4.10) และบางส่วนถูกชาวบ้านบุกรุกแผ้วถางเพื่อทำไร่มันสำปะหลัง พื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย บางแห่งมีหินและลานหินเป็นบริเวณกว้าง พืชที่เจริญอยู่โดยทั่วไปจึงเป็นพรรณพืชของป่าเต็งรัง โดยสำรวจพบไม้ต้น(trees)ที่ประกอบด้วยไม้วงศ์ยาง (Dipterocarpaceae) ได้แก่ เต็ง(จิก) พลวง(กุง) เหียง(ชาด) รัง(ฮัง) พะยอม(กะยอม) และไม้วงศ์อื่นๆ เช่นวงศ์กระบอก(Irvingiaceae) ได้แก่ กระบอก(หมากบก) เป็นต้น นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยไม้พุ่ม ไม้เลื้อย รวมทั้งไผ่ชนิดต่างๆ ก่อเกิดเป็นระบบนิเวศป่าเต็งรัง ซึ่งเป็นชนิดของป่าส่วนใหญ่ตามลุ่มน้ำโขง และเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของลำน้ำโขงในบริเวณที่ไหลผ่าน

(ก)

(ข)

ภาพที่ 4.10 (ก) สภาพป่าบ้านท่าลั้งที่ถูกบุกรุกเพื่อทำไร่มันสำปะหลัง

(ข) สภาพป่าเต็งรังโดยทั่วไปเขตบ้านท่าลั้งที่ประกอบด้วยส่วนพื้นที่เป็นลานหินและ
พรรณไม้ต่างๆ

งานวิจัยนี้ได้สำรวจพรรณพืชที่ชุมชนใช้เป็นพืชอาหารและพรรณพืชที่ใช้เป็นสมุนไพรตาม
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

8.1 พรรณพืชที่ใช้เป็นอาหาร

ผลการสำรวจพรรณพืชที่ใช้เป็นอาหารในระบบนิเวศป่าเต็งรัง บ้านท่าลั้งในระหว่างเดือน
เมษายน-กันยายน 2551 พบพรรณพืชที่คนในชุมชนแห่งนี้ใช้เป็นพืชอาหารจำนวน 14 ชนิดพันธุ์
ใน 14 วงศ์ ซึ่งรายชื่อพรรณไม้ที่เป็นพืชอาหารและการใช้ประโยชน์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.10 และ
ภาพพรรณไม้ในภาคผนวก

8.2 พรรณพืชที่ใช้เป็นสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการสำรวจพรรณพืชที่ใช้เป็นสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในระบบนิเวศป่าเต็งรัง
บ้านท่าลั้ง ในระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2551 พบพรรณไม้ที่ใช้เป็นพืชสมุนไพรทั้งหมด 21
ชนิด ใน 15 วงศ์ ซึ่งรายชื่อพรรณไม้ที่ใช้เป็นพืชสมุนไพร ซึ่งวิธีการนำมาใช้และสรรพคุณ ได้
แสดงไว้ ในตารางที่ 4.11 และภาพพรรณไม้ในภาคผนวก

ตารางที่ 4.10 รายชื่อพรรณไม้ที่เป็นพืชอาหารในป่าบ้านท่าสัง ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี

วงศ์(Family)	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ชื่ออื่นๆ	การใช้ประโยชน์
Anacardiaceae	<i>Spondias pinnata</i> Kurz	บักกอก	มะกอก	ยอดอ่อน ใบอ่อน กินเป็นผักสด จิ้ม น้ำพริก ลาบ ผลสุก ใต้อุ้มต้ม มี รสเปรี้ยวและฝาด
Araceae	<i>Colocasia esculentum</i>	เผือก		หัว นำมาต้มหรือเผา ให้สุกก่อน รับประทาน ทำเป็น ของหวาน
	<i>Amorphophorus brevispathus</i> Gagne.	อีลอก	อีลอกเล็ก	ลำต้นนำมาลอก เปลือก หั่นพอดิบแกง
	<i>Amorphophallus campanulatus</i> Br.ex Decne	บุก		ลำต้นใต้ดินนำมา แกง
Barringtoniaceae	<i>Careya spherical</i> Roxb.	ผักกระโดน โคก	กระโดนบก	ยอดอ่อน ใบอ่อน กินสดกับลาบ น้ำพริก หรือเมี่ยง มดแดง
	<i>Barringtonia acutaangula</i> (Linn.) Gaerth	ผักกระโดน น้ำ	กระโดนน้ำ	
Combretaceae	<i>Terminalia chebula</i> Retz. Var. <i>Chebula</i>	ส้มมอ	สมอไทย	ผลแก่ กินกับ น้ำพริก ปลาร้า นำมาคองน้ำเกลือ
Dioscoreaceae	<i>Dioscorea myriantha</i> Kunth	มันเทียน		หัว นำมาต้มให้สุก ก่อนนำไปกิน
	<i>Dioscorea burmanica</i> Prain&Burk	มันนก		หัว นำมาต้มกิน ทำ มันเชื่อม
	<i>Dioscorea</i> sp.	มันแซง		หัว นำมานึ่ง จิ้มกับ น้ำตาล
	<i>Dioscorea pierrei</i> Prain & Burk	มันน้ำ		หัว นำมาต้มกิน ทำ มันเชื่อม

ตารางที่ 4.10 รายชื่อพรรณไม้ที่เป็นพืชอาหารในป่าบ้านท่าลั้ง ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี

(ต่อ)

วงศ์(Family)	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ชื่ออื่นๆ	การใช้ประโยชน์
Dioscoreaceae	<i>Dioscorea hispida</i> Dennst.	กลอย		หัว นำมาทำขนม ข้าวเหนียวกลอย
	<i>Dioscoreaceae alata</i> Linn.	มันหีบ	มันเสา	หัว นำมาแกงกิน
Euphorbiaceae	<i>Phyllanthus roseus</i> Beille.	ขามป้อม	มะขามป้อม	ผล กินเป็นผักกับ น้ำพริก ปลาร้า หรือ จิ้มเกลือเป็นผลไม้
Hypericaceae	<i>Cratoxylum formosum</i>	ตั่ว	ตั่วขาว	ยอดอ่อน ใบอ่อน กินสดกับน้ำพริก ลาบ นำมาแกง
Opliaceae	<i>Melientha suavis</i>	ผักหวาน	ผักหวานป่า	ใบอ่อน ยอดอ่อน นำมาลวกเปี๊ยก หรือนำมาแกงกับ ปลา
Papilionaceae	<i>Crotalaria tetragona</i> Roth.	คางเลื่อย	ผักตั้งเลื่อย	ดอกอ่อน ผล กินสด เป็นผัก
Palmaceae	<i>Calamus</i> sp.	หวาย		เนื้ออ่อนบริเวณคอ ต้น ใช้เป็นผักจิ้ม หรือแกง
Poaceae	<i>Vietnamosasa pusilla</i>	ไผ่เพ็ก		หน่อ นำมาปรุง อาหาร ต้ม แกง หรือใช้เป็นผักจิ้ม
	<i>Arundinaria cillita</i>	โจด		
	<i>Gigantochloa albocilia</i> (Munro.) Munro	ไผ่ไร่		
	<i>Bambuoabambos</i>	ไผ่ป่า		
Sapindaceae	<i>Schleichera oleosa</i> (Lour.) Oken	บักค้อ	ตะคร้อ	ผล กิน โดยนำมาจิ้ม กับเกลือ
Zingiberaceae	<i>Curcuma parviflora</i> Wall.	กระเจียวขาว	กระชายดง	ช่อดอกอ่อนนำมา ลวก ต้ม จิ้มกับ น้ำพริก

ตารางที่ 4.11 รายชื่อพรรณไม้ที่ใช้เป็นสมุนไพรในป่าบ้านท่าล้ง ต.ห้วยไผ่ อ.โจงเจียม จ.

อุบลราชธานี

วงศ์(Family)	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	วิธีการนำมาใช้	สรรพคุณ
Apocyanaceae	<i>Ichnocarpus frutescens</i> (L.) R. Br.	ประสงค์แดง	ใช้ยางจากส่วนใบ ทาแผลในปาก	รักษาโรค ปากนกกระจอก
Asclepiadaceae	<i>Ichnocarpus frutescens</i> (I.) W.T. Aiton	เครือประสงค์ขาว	นำรากมาต้มดื่ม	แก้ปวดหลัง ปวด เอว แก้ตกขาว
Asteraceae	<i>Chromolaena odoratum</i> (L.) R.M. King&H.Rob	สาบเสือ อู้มช้าง	ใบ นำมาบด ตำคั้นนำมาผสม กับสารส้ม	ห้ามเลือด ใช้ทาแผลงูกัดเพื่อ แก้พิษเบื้องต้น
	<i>Elephantopus scaber</i> L.	กีโพนกุ่ม โคไม่รู้อุ้ม	นำรากมาแช่น้ำดื่ม	แก้ร้อนใน กระจาย น้ำ แก้ไข้
Dipterocarpaceae	<i>Dipterocarpus</i> <i>obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq	เหียง ซาด	ตัดลำต้น เอาส่วน น้ำของลำต้นไปดื่ม	แก้โรคท้องร่วง
Euphorbiaceae	<i>Phyllanthus amarus</i> Schum.&Thonn.	หมากใต้ใบ	นำส่วนรากไปเป็น ส่วนผสมอื่นๆ	แก้เบาหวาน
Lamiaceae	<i>Hyptis suaveolens</i> (L.) Poit	อีตุ้ผี แมงลักคา		
Leeaceae	<i>Leea thorelii</i> Gagnep.	ต้างไก่อ้อย	นำส่วนหัวมาเผาไฟ แล้วนำมาแช่น้ำดื่ม	แก้ท้องร่วง
Malvaceae	<i>Decaschistia parviflora</i> Kurz	หัวไก่ออก	นำส่วนหัวมา รับประทาน	แก้ไก่อ
Malvaceae	<i>Pavonia rigida</i> (wall.) Hochr.	ขี้อินแดง	นำส่วนรากมาเคี้ยว กินสด	แก้ไอ
Malvaceae	<i>Malachra capitotala</i> Linn.	ปอจี้ไก่อ	ส่วนรากนำมาเคี้ยว กินสด	แก้ไอ
Memecylaceae	<i>Memecylon edule</i> Roxb.	เหมือดแอ่	ลำต้น นำมาต้ม อมน้ำที่ดื่ม	รักษาเหงือกบวม
Menispermaceae	<i>Cissampelos pareira</i>	เครือหมาน้อย (กรุงเขมา)	นำรากมาแช่น้ำดื่ม	แก้ร้อนใน

ตารางที่ 4.11 รายชื่อพรรณไม้ที่ใช้เป็นสมุนไพรในป่าบ้านท่าลั้ง ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม จ.

อุบลราชธานี(ต่อ)

วงศ์(Family)	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	วิธีการนำมาใช้	สรรพคุณ
Ochnaceae	<i>Ochna integerrima</i> (L.) Merr.	ช้างน้ำ	นำส่วนลำต้นไป ผสมกับลำต้น ช้างน้ำ นำไปต้ม แล้วดื่ม	รักษาวัณโรค
Parkeriaceae	<i>Ceratopteris thalictroides</i> Brongh.	กูดใหญ่	นำรากมาต้มดื่ม	แก้โรคหอบหืด
	-	กูดน้อย	นำรากมาผสมกับ รากกูดใหญ่ต้มดื่ม	แก้โรคหอบหืด
Rubiaceae	<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch	ไข่น้ำ	ส่วนราก ลำต้น ใบ ไปต้มกับส่วนผสม อื่นๆ	แก้เบาหวาน
	<i>Gardenia saxatilis</i> Geddes	ผุดผา	นำส่วนลำต้นไป ผสมกับลำต้น ช้างน้ำ นำไปต้ม แล้วดื่ม	แก้เลือดออก รักษาวัณโรค
Simarouaceae	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	หยิกบ่อถอง/ ปลาไหลเผือก	ส่วนรากลำมาดอง สุรา	แก้ปวดหลัง แก้ไอ
Zingiberaceae	<i>Alpinis purpurata</i>	จิงแดง	ลำต้น นำมาต้มดื่ม	ใช้ขับลมในลำไส้
	<i>Kaempferia maginata</i> Carey.	ตูปหมูป	หัว นำมาต้ม แล้ว ดื่ม	แก้ไข้หวัด กำคำ ขับ ลม

การเก็บพรรณไม้ที่เป็นพืชอาหารสำหรับของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ส่วนใหญ่จะเก็บในช่วงฤดูฝนซึ่งเป็นระยะเวลาที่พืชแตกหน่อ แตกยอดอ่อน ใบอ่อน ออกดอก ออกผล ซึ่งคนในชุมชนมีสิทธิเข้าถึงแหล่งทรัพยากรดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนใหญ่จะเก็บเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือน และไม่ค่อยพบที่มีการซื้อขายกันแต่อย่างใด

สำหรับการใช้ประโยชน์จากพรรณไม้เพื่อนำมาเป็นสมุนไพรรักษาโรคภัยต่างๆตามภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น พบว่าในปัจจุบันมีการนำมาใช้น้อยลงอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของ

การแพทย์สมัยใหม่ นอกจากนี้ยังพบว่าขาดการสืบทอดองค์ความรู้แก่ชนรุ่นหลังเนื่องมาจากคนรุ่นใหม่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อภูมิปัญญาทางด้านนี้

9.ความหลากหลายของชนิดพันธุ์เห็ดที่รับประทานได้

การสำรวจเห็ดที่รับประทานได้(edible mushrooms) ในป่าเต็งรัง บ้านท่าลี่ ได้สำรวจในระหว่างเดือนมิถุนายน-กันยายน 2551 ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน พบเห็ดป่าที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลหลากชนิด งานวิจัยนี้ได้สำรวจพบเห็ดที่รับประทานได้จำนวน 16 ชนิด เห็ดที่พบส่วนใหญ่เป็นเห็ดไมคอร์ไรซา (mycorrhizal fungi) ซึ่งเป็นเห็ดที่สัมพันธ์อยู่กับรากของไม้ต้นในป่าเต็งรัง สำหรับรายชื่อเห็ดทั้งชื่อท้องถิ่นและชื่อวิทยาศาสตร์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.12 และภาพในภาคผนวก

ตารางที่ 4.12 เห็ดที่รับประทานได้ในป่าเต็งรัง บ้านท่าลี่

ลำดับที่	ชื่อท้องถิ่น	ชื่อวิทยาศาสตร์
1	ระโงกขาว	<i>Amanita hemibapha</i>
2	ระโงกเหลือง	<i>Amanita princeps</i>
3	ก้อ	<i>Russula emetica</i>
4	ข่า	<i>Lactarius albonigra</i>
5	น้ำหมาก	<i>Russula sp.</i>
6	ไคล	<i>Russula delica</i>
7	ไคลหลังเขียว	<i>Russula virescens</i>
8	ถ่าน	<i>Russula nigricans</i>
9	หาด	<i>Lactarius sp.</i>
10	ขอนขาว	<i>Lentinous squarrosulus</i>
11	ดิน	<i>Russula albonigra</i>
12	ปลวกจิก	<i>Termitomyces fuliginous</i>
13	ผึ้งขาด	<i>Boletellus sp.</i>
14	ผึ้งนกยูง	<i>Suillus sp.</i>
15	เห็ดหน้าแห่	<i>Russula sp.</i>
16	เผาะ	<i>Astraeus hygrometricus</i>

ชุมชนกับการเก็บเห็ด

การเก็บเห็ดของชุมชนบ้านท่าล้งนั้นจะมีทั้งที่เก็บมาเพื่อประกอบเป็นอาหารเท่านั้น และมีบางส่วนจะเก็บมาเพื่อทั้งประกอบอาหารและนำมาขายเพื่อเพิ่มรายได้ของครัวเรือน จากการสัมภาษณ์พ่อค้าที่รับซื้อเห็ดในหมู่บ้านพบว่ามีการรับซื้อขายเห็ดบางชนิดของคนในชุมชน โดยเห็ดแต่ละชนิดมีราคาซื้อขายแตกต่างกันตามความนิยมในการบริโภค ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ราคาซื้อขายเห็ดบางชนิดในชุมชนบ้านท่าล้ง

ชื่อเห็ด	ราคาซื้อขายจากชาวบ้าน
ระโงกเหลือง *	กิโลกรัมละ 60 บาท
ระโงกขาว*	กิโลกรัมละ 60 บาท
ก่อ*	กิโลกรัมละ 60 บาท
ไคล	กิโลกรัมละ 70-80 บาท
ไคลหลังเขียว	กิโลกรัมละ 70-80 บาท
เห็ดรวมกันหลายชนิด(ผึ้งแดง ผึ้ง นกเขียน น้ำหมาก ฯ)	กิโลกรัมละ 35 บาท
ปลวก	กิโลกรัมละ 200 บาท
เผาะ	กิโลกรัมละ 200 บาท

* อาจขายรวมกัน ราคาขายกิโลกรัมละ 60 บาท